

**PROCEDURY POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELI W SYTUACJACH ZAGROŻENIA
MŁODZIEŻY**

**PROCEDURY POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELI I METODY WSPÓLPRACY SZKÓŁ Z
POLICJĄ W SYTUACJACH ZAGROŻENIA DZIECI I MŁODZIEŻY
PRZESTĘPCZOŚCIĄ I DEMORALIZACJĄ, A W SZCZEGÓLNOŚCI NARKOMANIĄ,
ALKOHOLIZMEM I PROSTYTUCJĄ W ZESPOLE SZKÓŁ ZAWODOWYCH NR 2 W
KRAKOWIE**

w ślad za zobowiązaniem z Rozporządzenia MENS
z dnia 31.01.2003 r. w sprawie szczegółowych form
działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i
młodzieży zagrożonych uzależnieniem

KRAKÓW 2014

PROCEDURY POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELI W SYTUACJACH ZAGROŻENIA DZIECI I MŁODZIEŻY DEMORALIZACJĄ

Podstawowym aktem prawnym regulującym zasady postępowania Policji z nieletnimi sprawcami czynów karalnych jest Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich.

Policja zgodnie z treścią art. 37 ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, w wypadkach niecierpiących zwłoki zbiera i utrwała dowody czynów karalnych w razie potrzeby dokonuje ujęcia nieletniego, a także wykonuje czynności w określonym zakresie zlecone przez sędziego rodzinnego.

Dokumentem wewnętrznym uściślającym te zasady jest Zarządzenie nr 15/97 Komendanta Głównego Policji z dnia 16 czerwca 1997 r. w sprawie form i metod działań policji w zakresie zapobiegania i zwalczania demoralizacji i przestępczości nieletnich.

W polskim prawie funkcjonują dwa podstawowe pojęcia dotyczące młodzieży:

- małoletni - osoba od momentu urodz. do ukończenia 18 lat, która nie weszła w konflikt z prawem;
- nieletni - osoba, względem której prowadzone jest postępowanie o czyn karalny, między 13 a przed ukończeniem 17 lat lub osoba, względem której orzeczono wykonawczy środek wychowawczy i jest on wykonywany, jednak nie dłużej niż ukończenia 21 lat.

W przypadku uzyskania informacji, że uczeń, który, nie ukończył 18 lat, używa alkoholu lub innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, uprawia nierząd, bądź przejawia inne zachowania świadczące o demoralizacji (*naruszenie zasad współżycia społecznego, popełnienie czynu zabronionego, systematyczne uchylanie się od obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki, włóczęgostwo, udział w działalności grup przestępczych*) nauczyciel powinien podjąć następujące kroki:

1. Przekazuje uzyskaną informację wychowawcy klasy.
2. Wychowawca informuje o fakcie pedagoga szkolnego i dyrekcję szkoły.
3. Wychowawca wzywa do szkoły rodziców/prawnych opiekunów ucznia i przekazuje im uzyskaną informację. Przeprowadza rozmowę z rodzicami oraz - w ich obecności - z uczniem. W przypadku potwierdzenia informacji, zobowiązuje ucznia do zaniechania negatywnego postępowania, rodziców zaś bezwzględnie do szczególnego nadzoru nad małoletnim.
4. Jeżeli rodzice odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły, a nadal

z wiarygodnych źródeł napływają informacje o przejawach demoralizacji ucznia, szkoła pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny lub Policję (specjalista ds. nieletnich).

5. Podobnie, szkoła powiadamia sąd lub Policję, jeżeli wykorzysta wszystkie dostępne jej środki oddziaływań wychowawczych, (rozmowa z rodzicami, ostrzeżenie ucznia, spotkanie z pedagogiem, psychologiem, itp.) i ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji, zgodnie z warunkami określonymi w ustawie z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich.
6. Jeżeli uczeń przejawia powyższe zachowania po ukończeniu 18 roku życia a nie jest to udział w działalności grup przestępczych czy popełnienie przestępstwa, postępowanie nauczyciela w takim przypadku powinno być następujące:
  - zgłasza fakt wychowawcy klasy, pedagogowi lub dyrekcji szkoły (każdy z powiadomionych podmiotów ma obowiązek bezzwłocznie poinformować pozostałe),
  - w przypadku uczniów; szkół młodzieżowych wychowawca wzywa do szkoły rodziców/prawnych opiekunów i przekazuje im informację o negatywnych zachowaniach ucznia, szkół dla dorosłych wychowawca przy udziale przedstawiciela dyrekcji przeprowadza rozmowę zobowiązującą do zaniechania negatywnych zachowań.
  - w przypadku powtarzania się negatywnych zachowań ucznia po zasięgnięciu opinii samorządu uczniowskiego w stosunku do ucznia stosowany jest system kar wynikający ze statutu szkoły aż do skreślenia z listy uczniów włącznie, a w razie zachowań stanowiących zagrożenie dla otoczenia należy bezzwłocznie wezwać do interwencji policję.

W przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przez ucznia, który ukończył 17 lat, przestępstwa ściganego z urzędu lub udziału w działalności grup przestępczych, zgodnie z art.

304 §. 2 kodeksu postępowania karnego, szkoła jako instytucja jest obowiązana niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub policję.

DZIAŁANIA INTERWENCYJNE

Do podejmowania działań interwencyjnych przez szkołę w sytuacjach kryzysowych zobowiązuje *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem*. § 9 stanowi: "Szkoły i placówki podejmują działania interwencyjne polegające na powiadomieniu rodziców i Policji w sytuacjach kryzysowych, w szczególności, gdy dzieci i młodzież używają, posiadają lub rozprawdzają środki, o których mowa w § 1 cytowanego rozporządzenia". § 10 rozporządzenia zobowiązuje szkoły i

placówki do opracowania, strategii działań wychowawczych i zapobiegawczych oraz interwencyjnych, wobec dzieci i młodzieży zagrożonej uzależnieniem. W sytuacjach szczególnych zagrożeń np. związanych ze środkami odurzającymi, psychotropowymi nauczyciele zobligowani są do procedury postępowania w sytuacjach szczególnych z uwzględnieniem zadań osób podejmujących interwencję.

I. W przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że na terenie szkoły znajduje się uczeń będący pod wpływem alkoholu lub narkotyków powinien podjąć następujące kroki:

1. Powiadamia o swoich przypuszczeniach wychowawcę klasy.
2. Odizolowuje ucznia od reszty klasy, ale ze względów bezpieczeństwa nie pozostawia go samego, stwarza warunki, w których nie będzie zagrożone jego życie ani zdrowie.
3. Wzywa lekarza w celu stwierdzenia stanu trzeźwości, ewentualnie udzielenia pomocy medycznej.
4. Zawiadamia o fakcie dyrektora szkoły oraz rodziców/prawnych opiekunów, których zobowiązuje do niezwłocznego odebrania ucznia ze szkoły.
5. W przypadku odmowy ze strony rodziców/prawnych opiekunów, o pozostaniu ucznia w szkole, czy też przewiezieniu ucznia do placówki służby zdrowia, bądź też przekazania go do dyspozycji funkcjonariuszom policji decyduje lekarz, po ustaleniu aktualnego stanu zdrowia ucznia i w porozumieniu z dyrektorem szkoły.
6. W przypadku ucznia będącego pod wpływem alkoholu - jeżeli rodzice odmawiają przyjazdu, a uczeń jest agresywny wobec kolegów, nauczycieli, bądź swoim zachowaniem daje powód do zgorszenia albo zagraża życiu lub zdrowiu innych -szkoła zawiadamia najbliższą jednostkę Policji.
7. W przypadku stwierdzenia stanu nietrzeźwości (stężenie we krwi powyżej 0,5 promila alkoholu lub w wydychanym powietrzu powyżej 0,25 mg alkoholu w 1 dm³) policja ma możliwości przewiezienia ucznia do izby wytrzeźwień, lub w przypadku jej braku, do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych - na czas niezbędny do wytrzeźwienia (max. do 24 godzin). O fakcie umieszczenia zawiadamia się rodziców/ /prawnych opiekunów (oraz sąd rodzinny, jeśli uczeń nie ukończył 18 lat)
8. Jeżeli zdarzenia, w których uczeń (przed ukończeniem 18 lat) znajduje się pod wpływem alkoholu lub narkotyków na terenie szkoły, powtarzają się, świadczy to o jego demoralizacji. Nakłada to na szkołę obowiązek powiadomienia policji (specjalisty ds. nieletnich) lub sądu rodzinnego o tej szczególnej sytuacji.
9. Spożywanie przez ucznia, który ukończył 17 lat, alkoholu na terenie szkoły stanowi

wykroczenie z art. 43 Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Należy o tym fakcie powiadomić Policję. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tej instytucji.

II. W przypadku, gdy nauczyciel znajduje na terenie szkoły substancję przypominającą wyglądem narkotyk powinien podjąć następujące kroki:

1. Nauczyciel zachowując środki ostrożności zabezpiecza substancję przed dostępem do niej osób niepowołanych oraz ewentualnym jej zniszczeniem do czasu przyjazdu Policji, próbuje (o ile to jest możliwe w zakresie działań pedagogicznych) ustalić do kogo znaleziona substancja należy.
2. Powiadamia o zaistniałym zdarzeniu dyrekcję szkoły i wzywa Policję.
3. Po przyjeździe Policji niezwłocznie przekazuje zabezpieczoną substancję i przekazuje informacje dotyczące szczegółów zdarzenia.

III. W przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że uczeń posiada przy sobie substancję przypominającą narkotyk, powinien podjąć następujące kroki:

1. Nauczyciel w obecności innej osoby (wychowawca, pedagog, dyrektor itp.) ma prawo żądać, aby uczeń przekazał mu tę substancję, pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni (we własnej odzieży), ew. innych przedmiotów budzących podejrzenie, co do ich związku z poszukiwaną substancją. Nauczycielowi nie wolno (nie ma prawa) samodzielnie wykonywać czynności przeszukania odzieży ani teczki ucznia - jest to czynność zastrzeżona wyłącznie dla Policji!
2. O swoich spostrzeżeniach powiadamia dyrekcję szkoły.
3. Powiadamia o zaistniałym zdarzeniu rodziców/prawnych opiekunów ucznia i wzywa ich do natychmiastowego stawiennictwa.
4. W przypadku, gdy uczeń na prośbę nauczyciela nie chce przekazać substancji, ani pokazać zawartości teczki, szkoła wzywa Policję, która po przyjeździe przeszukuje odzież i przedmioty należące do ucznia oraz zabezpiecza znalezioną substancję i zabierają do ekspertyzy.
5. Jeżeli uczeń wyda substancję dobrowolnie, nauczyciel, po odpowiednim jej zabezpieczeniu, zobowiązany jest bezzwłocznie przekazać ją do jednostki Policji. Wcześniej próbuje ustalić, w jaki sposób i od kogo, uczeń nabył substancję. Całe zdarzenie nauczyciel dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatkę z ustaleń wraz ze swoimi spostrzeżeniami.

UWAGA :

Zgodnie z przepisami ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii - w Polsce karalne jest:

- posiadanie każdej ilości środków odurzających lub substancji psychotropowych;
- wprowadzanie do obrotu środków odurzających;
- udzielanie innej osobie, ułatwianie lub umożliwianie ich użycia oraz nakłanianie do użycia;
- wytwarzanie i przetwarzanie środków odurzających.

Każde z wymienionych zachowań jest czynem karalnym w rozumieniu przepisów ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, jeśli sprawcą jest uczeń, który ukończył 13 lat a nie ukończył 17 lat.

Mamy do czynienia z przestępstwem, jeżeli któryś z wymienionych czynów popełni uczeń, po ukończeniu 17 lat. W takiej sytuacji mają zastosowanie przepisy ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego. Jeżeli przestępstwo ma miejsce na terenie szkoły, należy wezwać Policję.

IV. W każdym przypadku popełnienia czynu karalnego przez ucznia, który nie ukończył 17 lat należy zawiadomić Policję lub sąd rodzinny, a w przypadku popełnienia przestępstwa przez ucznia, który ukończył 17 rok życia prokuratora lub Policję.

V. Postępowanie wobec ucznia – sprawcy czynu karalnego lub przestępstwa:

- niezwłoczne powiadomienie dyrektora szkoły;
- ustalenie okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia;
- przekazanie sprawcy (o ile jest znany i przebywa na terenie szkoły) dyrektorowi szkoły lub pedagogowi szkolnemu pod opiekę;
- powiadomienie rodziców ucznia-sprawcy;
- niezwłoczne powiadomienie policji w przypadku, gdy sprawa jest poważna (rozbój, uszkodzenie ciała itp.) lub sprawca nie jest uczniem szkoły i jego tożsamość nie jest nikomu znana;
- zabezpieczenie ewentualnych dowodów przestępstwa lub przedmiotów pochodzących z przestępstwa i przekazanie ich Policji (np. sprawca rozboju na terenie szkoły używa noża i uciekając porzuca go lub porzuca jakiś przedmiot pochodzący z kradzieży).

VI. Postępowanie nauczyciela wobec, który stał się ofiarą czynu karalnego

1. Nauczyciel będący na miejscu zdarzenia zobowiązany jest do:

- udzielenia pierwszej pomocy (pomocy przedmedycznej), bądź zapewnienia jej udzielenia poprzez wezwanie lekarza w przypadku, kiedy ofiara doznała obrażeń
- niezwłoczne powiadomienie dyrektora szkoły
- powiadomienie rodziców ucznia

- niezwłoczne wezwanie policji w przypadku, kiedy istnieje konieczność i profesjonalnego zabezpieczenia śladów przestępstwa, ustalenie okoliczności i ewentualnych świadków zdarzenia.
2. W przypadku znalezienia terenu szkoły broni, materiałów wybuchowych, innych niebezpiecznych substancji lub przedmiotów należy zapewnić bezpieczeństwo przebywającym na terenie szkoły osobom, uniemożliwiając dostęp osób postronnych do tych przedmiotów i wezwać policję – telefon 997 lub 112.

METODY WSPÓŁPRACY SZKOŁY Z POLICJĄ

Szkoły powinny podejmować współpracę z Policją nie tylko w sytuacjach popełnienia na terenie szkoły przestępstwa lub wykazywania przez ucznia przejawów demoralizacji. W ramach długofalowej pracy profilaktyczno - wychowawczej szkoła i policja utrzymują stałą, bieżącą współpracę w zakresie profilaktyki zagrożeń.

Koordinatorami współpracy powinni być: pedagog szkolny oraz specjalista ds. nieletnich i patologii właściwej jednostki Policji.

Do współpracy ze szkołą zobowiązany jest także dzielnicowy, w rejonie, którego znajduje się szkoła/placówka. Pracownicy szkoły wyznaczeni do współpracy z Policją, specjaliści ds. nieletnich i patologii oraz dzielnicowi powinni wzajemnie znać swoje dane osobowe i numery telefonów, by móc na bieżąco rozwiązywać problemy związane z bezpieczeństwem i dobrem uczniów, które zaistniały na terenie szkoły.

Ważnymi elementami współpracy szkół z Policją są:

- spotkania pedagogów szkolnych, nauczycieli, dyrektorów szkół z zaproszonymi specjalistami ds. nieletnich i patologii, podejmujące tematykę zagrożeń przestępczością oraz demoralizacją dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym
- prowadzone z udziałem policjantów spotkania tematyczne z młodzieżą szkolną (obejmujące zagadnienia dotyczące m.in. odpowiedzialności nieletnich za popełniane czyny karalne, prawnych aspektów narkomanii, wychowania w trzeźwości) oraz młodszymi uczniami, na temat zasad bezpieczeństwa, zachowań ryzykownych oraz sposobów unikania zagrożeń
- informowanie Policji o zdarzeniach na terenie szkoły wypełniających znamiona przestępstwa, stanowiących zagrożenie dla życia i zdrowia uczniów oraz przejawach demoralizacji dzieci i młodzieży
- udzielanie szkole przez Policję pomocy w rozwiązywaniu trudnych, mogących mieć podłoże przestępcze problemów, które zaistniały na terenie szkoły

- wspólny udział w lokalnych programach profilaktycznych związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom oraz zapobieganiem demoralizacji i przestępczości nieletnich.

Policja powinna być wzywana do szkoły w sytuacjach, gdy dyrekcja/pedagodzy wyczerpią wszystkie dostępne środki możliwe do zastosowania przez szkołę w określonej sytuacji lub zaistnienie na terenie szkoły zdarzenia, (np. takiego, które zostało wymienione w procedurach), przy którym obecność Policji jest konieczna.

Każda, dotycząca uczniów wizyta policjanta w szkole, powinna być wcześniej zasygnalizowana dyrektorowi, lub uzgodniona z innym pracownikiem szkoły.

PODSTAWY PRAWNE STOSOWANYCH PROCEDUR

1. Ustawa z dnia 26 października 1982r. o postępowaniu w sprawach nieletnich/ Dz. U. z 1982r. Nr 35 poz. 228 z późn. Zm. – tekst jednolity Dz. U. z 2002r. Nr 11 oraz przepisy wykonawcze w związku z ustawą/
2. Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi/ Dz.U. Nr 35. poz. 230 z późn. Zm. /
3. Ustawa z dnia 24.04.1997r. o przeciwdziałaniu narkomanii / DZ. U. z 2003r. Nr. 24 poz. 198/
4. Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990r. o Policji / Dz. U. Nr 30 poz.179 z późn. zm. /
5. Zarządzenie Nr 15/ 97 Komendanta Głównego Policji z dnia 16 czerwca 19997r. w sprawie form i metod działań Policji w zakresie zapobiegania i zwalczania demoralizacji i przestępczości nieletnich.
6. Ustawa z dnia 6 września 1991r. o Systemie Oświaty / Dz. U. z 1996r. Nr 67 poz. 329 z późn. zm./
7. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2003r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem / DZ. U. Nr 26 poz. 226/ .